

REDACTIONEEL

Grensoverschrijdend zorgzaam

Informele zorg, het is zo'n term die je al snel doet nadenken over wat er mee bedoeld wordt. Je hoort hem wel eens vallen in de onderzoeks- of beleidswereld, maar in het dagelijks leven kwam ik de term nog niet vaak tegen. Het Kennisplein Informele Zorg komt met de volgende definitie: het "gaat over alle zorg die niet vanuit een beroep verleend wordt en waar geen loon tegenover staat". Is formele zorg meer waard dan informele zorg? Je zou het met zo'n definitie haast wel denken, omdat voor de eerste loon betaald wordt en de tweede niet. Of is informele zorg die wordt gegeven zónder financiële motieven dan beter? Ook dat is denk ik wat te kort door de bocht, ze lijken allebei nodig. De formele zorg kan inspringen op plekken waar informele zorg niet beschikbaar is of waar specialisatie een vereiste is. Zo lijkt me een hobbyist- hartchirurg niet wenselijk. Daarentegen is er ook zorg die noodgedwongen informeel is en de gaten vult die de formele zorg om allerlei redenen openlaat. Denk bijvoorbeeld aan straatdokters die vrijwillig zorg verlenen aan dak- en thuislozen.

Persoonlijk kun je op allerlei manieren informeel zorgen of zorg verlenen, bijvoorbeeld aan jezelf, anderen, je spullen of de planeet. Waar te beginnen? Als we de instructies rondom zuurstofmaskers in vliegtuigen moeten geloven, begin je bij jezelf en zorg je daarna pas voor anderen. Aan de andere kant van het spectrum zitten klimaatactivisten die de Nederlandse A12 blokkeren om aandacht te vragen voor het klimaat. Zij zetten de zorg voor zichzelf tijdelijk aan de kant, en trotseren waterkanonnen en mogelijke arrestaties uit zorg voor (de toekomst van) onze planeet. Dan zijn er nog de talloze mensen die dagelijks zorg verlenen aan hun naaste, of dat nu een familielid, kennis of buurman of -vrouw is. Deze zorg kan zich over allerlei schaalniveaus uitstrekken, al is dat niet altijd even makkelijk. Een goede vriend van me is van Zuid-Amerika verhuisd naar België en merkt hoe lastig het is op afstand te zorgen en zorg te dragen voor ouders die steeds ouder worden. Zelf merk ik op kleiner schaalniveau dat een verhuizing van Brabant naar Utrecht al tot gevolg heeft dat ik minder betrokken ben en kan zijn bij de informele zorg voor mijn grootouder of neefje.

(Inter)nationale migratie is niet de enige ontwikkeling die van invloed is op informele zorg. Tot enkele decennia geleden was het vanzelfsprekend dat de vrouw thuisbleef en het overgrote deel van alle informele zorgtaken op zich nam, van het huishouden tot de zorg voor de kinderen. Nu het gebruikelijk is dat de vrouw ook werkt, worden informele zorgtaken steeds vaker uitbesteed aan professionele dienstverleners en schuiven ze op deze manier naar het formele domein. Voor de economie lijkt dit op papier een win-win, de arbeidsproductiviteit gaat omhoog en de voorheen informele zorg is nu betaald, wat een plus oplevert voor het BNP. Of blijft dit bij een papieren werkelijkheid? Er wordt per saldo evenveel of zelfs minder zorg verleend dan voorheen. Daarnaast moet opgemerkt worden dat nog steeds het grootste deel van de resterende informele zorgtaken bij de vrouw belandt. Zou de oplossing zijn dat we collectief (ja, ook de man) iets minder formeel werken en iets meer informeel zorgen?

Een weer andere soort zorg is bij mij de afgelopen tijd op de voorgrond komen te staan. Ik zit momenteel op driekwart van een jaar geen kleding kopen, wat de opvolger was van een jaar alleen tweedehands kleding. Deels ingegeven vanuit duurzaamheids-overwegingen en door het besef dat er al genoeg kleding in de wereld én in mijn kledingkast is. Dit heeft als gevolg dat ik beter voor mijn kleding en spullen ben gaan zorgen. Een gaatje laten

repareren of een broek laten verstellen zodat hij weer precies past, tot sneakers schrobben en 'ouderwets' schoenen poetsen. Het besef dat je iets niet zomaar kunt vervangen, zet aan tot een herwaardering ervan en vormt meteen een reden om er (meer) voor te zorgen. Dat besef kan op allerlei thema's en schaalniveaus tot uiting komen. Je kunt je familie, vriend(in), buur(t), stad of planeet niet zomaar vervangen, dus ben zuinig op wat je hebt. Maak je je zorgen? Ga zorgen!

Rens Jonker

COVERFOTO

ACHTERGROND
Nico Goeminne